

*Михайло Гриценюк,
Ірина Шинкарук*

Значущість феномену Володимира Івасюка

Володимир Івасюк – постать унікальна, адже він фактично започаткував у 1960-х роках нову українську естрадну культуру. Цього року відомому музиканту виповнилося б 71... Його чудові пісні, які знають і співають далеко за межами України, є і завжди залишатимуться сучасними.

В. Івасюк народився в 1949 році в місті Кіцмань на Буковині. Вищу освіту здобув у Чернівецькому медичному університеті, але професійний свій шлях пов'язав з музикою: володів скрипкою, віолончеллю, гітарою і фортепіано, а також співав.

У новорічну ніч 1967-го у Вижниці був створений ВІА «Смерічка» Л. Дутковського. Репетиції ансамблю у місцевому Будинку культури тривали до другої години ночі. На одному з таких вечірніх зібрань з'явився Володимир, який привіз показати Левкові свої твори. У «Смерічці» Володимира називали на французький манер – Вольдемаром, тому що він знав французьку мову і любив Джо Дассена та Жерара Філіппа [6].

Після закінчення третього курсу Володимир почав працювати над піснею «Червона рута». «Купання у славі дає можливість бути жорстоким, вибагливим, вередливим, прагматичним. І бути серйозним та відповідальним, що завжди вирізняло Івасюків, – каже молодша сестра Оксана. – У 21 рік слава «Червоної рути» могла затьмарити все. Володя міг більше нічого не писати. Але він залишався відповідальним, здобувши популярність. Йому треба було вчитися в консерваторії, відмовитися від медицини і малювання, писання віршів і виконання власних пісень. Композитор не міг бути на всі руки майстром, треба було у чомусь собі відмовити» [4].

Коли Володимир вперше виконав свою «Червону руту» на Українському телебаченні, в інститут, де він тоді навчався, почали надходити листи від його шанувальників з усього тодішнього Радянського Союзу. Адреса була простою: «Чернівці, медичний інститут. Студенту Володимиру Івасюку – автору «Червоної рути». Письменник Михайло Івасюк запитав сина: «Нащо ти пишеш свої композиції? Що вони тобі дають?». Юний композитор відповів батькові: «Кожен мій твір, татку, породжує у мені болісно-солодкий дроз, який збагачує моє духовне життя. Без нього в душі була б цілковита порожнеча. Той дроз робить серце здатним чинити на світі добро» [5].

У 1971 році в Яремчі було знято фільм «Червона рута», в якому знімалися Софія Ротару, Василь Зінкевич, Назарій Яремчук, Раїса Кольца, ансамблі «Смерічка», «Карпати», «Опришки» і «Росинка». У ньому прозвучали пісні композиторів Володимира Івасюка, Левка Дутковського, Мирослава Скорика, Валерія Громцева, Руслана Іщука.

Того ж року в передачі Центрального телебачення «Алло, ми шукаємо таланти!» звучала нова Володина пісня «Водограй» [1, с. 240].

«На Володю «Смерічка» мала великий вплив, вона його захопила настільки, що він переглянув своє творче кредо та вписався в «смерічковий» музичний напрям, поповнюючи репертуар ансамблю своїми піснями, – згадує ті незабутні часи засновник легендарного колективу Левко Дутковський. – У фіналі телефестивалю «Пісня-71» у Москві вперше на весь колишній Союз прозвучала «Червона рута» у виконанні солістів «Смерічки» Василя Зінкевича, Назарія Яремчука і автора пісні Володимира Івасюка. А на «Пісню-72» запросили «Смерічку» з моєю піснею «Незрівнянний світ краси», але я переконав музичну редакцію Центрального телебачення, що піснею року повинен стати «Водограй», оскільки він був більш популярним, отримав на Всесоюзній радіостанції «Юність» понад 3000 листів» [3].

Варто згадати вірменського композитора-самородка, генерала міліції Олексія Екімяна, якого цікавила формула Івасюкового феноменального успіху. Шкода, що нині майже не чути шлягерів, узяти хоча б «Сонячний дощ», «Вишневу сопілку», цього самобутнього вірменського митця – автора хіта «Снігопад», – який написав два десятки пісень українською мовою під впливом Володі. «У 1960-1970-х роках українська пісня відрізнялася від російської тим, що вона була національною, близькою до народного джерела, – вважає композитор Ігор Поклад. – Як приклад – твори Володимира Івасюка. Вони мали рідкісну українську інтонаційність і своєрідність» [4].

Слід підкреслити, що всі знають Івасюка як легендарного музиканта та композитора. Та мало кому відомо, що за спеціальністю він – медик. Навесні 1972 р. починається львівський період у його житті: він переїжджає до Львова, де стає студентом підготовчого композиторського факультету Львівської консерваторії та переводиться на IV курс Львівського медичного інституту. Там він закінчує медичний інститут і вступає в аспірантуру на патологічну фізіологію.

Цікавий факт: ще у 1975 році в Естонії була відзнята кінострічка «Смерічка в Карпатах». Цей фільм вийшов лише на естонських екранах, бо в Україні його суворо заборонили до показу. Причиною заборони виявився синьо-жовтий прапор. Так, саме на тлі українського прапора в кадрі виступали Василь Зінкевич, Назарій Яремчук та Софія Ротару. Ось що каже сам композитор про таке ставлення до всього українського: «Французи, італійці, росіяни і всі інші народи співають своїми мовами, і їх ніхто не називає націоналістами. А ми, українці, вже з самої коліски стаємо націоналістами, якщо матері співають нам українські коліскові. Тому нас перевиховують у концтаборах. Українець перестає бути націоналістом аж тоді, коли зневажає свою мову, пісню, свої національні традиції, любить усе, крім свого рідного» [2].

Радянський «Beatles» – саме так величали друзі та музичні критики перший «проект» Івасюка – ансамбль «Буковинка». Володимир створив

його ще під час навчання в школі. В той час, коли на радянському просторі тільки розпочинали створюватись поодинокі вокально-інструментальні ансамблі, «Буковинка» виступала на місцевому рівні з надзвичайно ритмічним та незвичним репертуаром [7].

Наприкінці 80-х років батько Володимира Михайло Івасюк отримав бандероль з листом від Всесоюзного агентства з авторських прав. У листі йшлося про таке: «З приємністю надсилаємо Вам екземпляр II тому збірника пісень вашого сина В. Івасюка, який вийшов у видавництві «Дума м'юзик» в обробці Олесья Кузишина». Знане в Нью-Йорку видавництво запланувало видати 6 збірок з понад 60-ма найбільш відомими піснями Володимира. Це було перше значуще та якісне видання творів Івасюка [7].

Отже, як зазначає науковець Н. Філіпчук у своїй статті: «... значущість «українського феномену» 60-70-р.р. минулого століття – Володимира Івасюка – виходить далеко за межі мистецької сфери. Він несе в собі загальносуспільний потенціал впливу на націю, культуру, особливо на молоде покоління, яке мусить виробляти здатність відчувати й любити, розуміти й належно оцінювати мистецтво... Неминущою цінністю Івасюкової життєтворчості є те, що вона зросла на повазі до святинь української культури, до глибоких, багатобарвних народних поглядів на красу людських взаємин, природи, світу» [8, с. 4]. Ми цілком погоджуємося з авторкою цих думок.

Слід підкреслити, що українська пісня – найбільша радість для простої людини. Життя таке, що душі черствіють, тільки рідна пісня здатна достукатися до найглибших закутків, пробудити радість, добро і світло. Пісні Володимира Івасюка, які стали класикою української естради, не видаються архаїкою – ні за мелодіями, ні за текстами, ні за духом. Вони пройшли перевірку часом. Як і тоді, у 1970-х, нас хвилює милозвучна гармонія і ритм, властивий лише Івасюковій пісні. Тільки він так ніс до української молоді відродження вільного духу, прадідівський тембр, тисячолітню сонячну вдачу свого народу. І тепер ніжно співає коліскову верба над водою, тужно розповідають казки смереки в Карпатах, іскристо грають води у потоках, вторячи ритму буття. Проте вже без генія...

1. Випускників твоїх славетні імена / Бойчук Т. М. та ін. Вид-во Чернівці: «Місто». 2014. С. 240.
2. Івасюк Г., Івасюк О., Криса Л. Відлуння твоїх кроків. Володимир Івасюк. Львів : Вид. дім «УкрПол». 2011. 240 с.
3. Левко Дутковський. «Якби нас не розбили поодиноці: мене, Назарія Яремчука і Василя Зінкевича – ми зробили б набагато більше». Всеукраїнський журнал «СВОЯ МУЗИКА» 2008. №1(2). URL: <http://filarmoniya.cv.ua/ua/paper3/> (дата звернення: 07.12.2020).
4. [«Ми, українці...»](https://wz.lviv.ua/far-and-near/126053-mi-ukrajintsi-z-koliski-staemo-natsionalistami-). Щоденна газета «Високий Замок». 2014. URL: <https://wz.lviv.ua/far-and-near/126053-mi-ukrajintsi-z-koliski-staemo-natsionalistami->

- [yakshcho-materi-spivayut-nam-ukrajins-ki-koliskovi-tomu-nas-perevikhovuyut-u-kontstaborakh](#) (дата звернення: 07.12.2020)
5. Плахта Дмитро. Правила Життя видатних львів'ян. Володимир Івасюк: веб сайт. URL: <https://boomplus.tv/2019/01/20/pravyla-zhyttia-vydatnykh-lvivian-volod/> (дата звернення 07.12.2020).
 6. Сторінки пам'яті Володимира Івасюка: веб-сайт. URL: http://www.ivasyuk.org.ua/articles.php?lang=uk&id=ivasyuk_kozhen_tvir_porodzhyu_je_bolisno_solodkyj_drozh (дата звернення: 08.12.2020).
 7. Топ-5 цікавих фактів з життя легендарного українського поета і композитора Володимира Івасюка: веб-сайт. URL: <https://amazing-ukraine.com/top-5-tsikavykh-faktiv-z-zhyttia-lehendarnoho-ukrainskoho-poeta-i-kompozytora-volodymyra-ivasiuka/> (дата звернення 08.12.2020).
 8. Філіпчук Н. Етико-естетичні засади творчості Володимира Івасюка. Мистецтво та освіта. Київ, 2013. № 3. С. 2-5.